

Ömer Mahir Alper, Prof.Dr.

1967 yılında Elazığ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nden mezun oldu (1990). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "İbn Tufeyl'in Hayatı ve Felsefesi" teziyle yüksek lisans (1993), "Kindi, Fârâbî ve İbn Sînâ'da Akıl-Vahiy, Felsefe-Din İlişkisi" konulu araştırmasıyla doktorasını tamamladı (1998). 2005 yılında doçent, 2011'de profesör oldu. Halen İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesidir.

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

Yayın No. 702
İSAM Yayınları 38
Temel Kültür Dizisi 9
© Her hakkı mahfuzdur.

İBN SİNÂ
Ömer Mahir Alper

TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
tarafından yayına hazırlanmıştır.
İcadiye-Bağlarbaşı Cad. 38 Üsküdar/İstanbul
Tel. 0216. 474 08 50
www.isam.org.tr yayin@isam.org.tr

Bu kitap
Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin
28.12.2004 gün ve 1163 sayılı kararıyla basılmıştır.

Birinci Basım: Şubat 2008
Sekizinci Basım: Ağustos 2022
ISBN 978-975-389-989-5

Kapak görseli: İbn Sînâ'nın *el-Kanûn fi't-tıb* adlı eserinin unvan sayfası (TSMK, III. Ahmed, nr. 1939)

Basım, Yayın ve Dağıtım

TDV Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
Ostim OSB Mahallesi, 1256 Cadde, No: 11
Yenimahalle/Ankara
Tel. 0312. 354 91 31 (pbx) Faks. 0312. 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr
Sertifika No. 48058

Alper, Ömer Mahir

İbn Sina/Ömer Mahir Alper. – 8. bs. – İstanbul ; Ankara : İslam Araştırmaları
Merkezi (İSAM) ; Türkiye Diyanet Vakfı, 2022.

202 s. ; hrt. ; 19,5 cm. – (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları ; 702. İSAM Yayınları ;
38. Temel Kültür Dizisi ; 9)

Dizin ve kaynakça var.

ISBN 978-975-389-989-5

İçindekiler

Kısaltmalar • 7

Önsöz • 9

Birinci Bölüm

HAYATI ve ESERLERİ

I. Hayatı • 15

II. Eserleri • 26

A. Kitapları • 27

B. Risâleleri • 32

İkinci Bölüm

FELSEFESİ

I. Felsefenin Tanımı ve Bölümleri • 53

II. Mantık • 61

III. Bilgi Teorisi • 67

IV. Doğa Felsefesi • 78

V. Psikoloji • 86

VI. Metafizik • 96

VII. Ahlâk Felsefesi • 109

VIII. Siyaset Felsefesi • 116

IX. Din Felsefesi • 124

X. Tıp • 132

XI. Mûsiki • 137

Üçüncü Bölüm

ETKİLERİ

I. İslâm Dünyasına Etkileri • 145

II. Batı Dünyasına Etkileri • 157

Dipnotlar • 173

Kaynakça • 185

Dizin • 191

Önsöz

Felsefe ve bilim tarihinde eşine az rastlanır bir isim olan İbn Sînâ, ortaya koyduğu fikirleriyle gerek İslâm dünyasında gerekse Batı'da yüzyıllar boyunca derin etkiler yaratmış büyük bir filozoftur. Kindî ile birlikte gözle görünür bir ivme kazanan İslâm felsefesi, "altın çağ"ına onunla erişir. Onun kendinden sonraki İslâm felsefe geleneği üzerinde tartışılmaz bir otoritesi vardır. İbn Sînâ'nın "felâsife"ye yön veren fikirleri, kelâm ve tasavvuf düşüncesini de apaçık bir şekilde etkilemiştir. Dolayısıyla bir bütün olarak İslâm entelektüel geleneklerinin gereği gibi anlaşılmasının yolu onun bu geleneklere nüfuz eden son derece ayrıntılı ve mükemmel felsefî sisteminin kavranmasından geçmektedir. Aynı şekilde Batı düşüncesinin doğru ve sağlıklı bir biçimde anlaşılıp değerlendirilmesi için de İbn Sînâ'nın ortaya koyduğu felsefî ve bilimsel ürünlerin kavranması gerekmektedir. Zira o, Ortaçağ'larda Batı'da "Augustinci İbn Sînâcılık" ve "Latin İbn Sînâcılığı" gibi akımların oluşmasına yol açtığı gibi modern dönemde de pek çok Batılı düşünür ve filozof üzerinde etkili olmuştur. O halde düşünce ve bilim tarihindeki boşlukların fark edilerek muhtelif paradigmlar arasındaki irtibat ve geçişliliklerin gereği gibi anlaşılması için İbn Sînâ'yı

tanımak bir zorunluluktur. Bu bakımdan İbn Sînâ hakkında yapılmış her türden çalışmanın bu gayeye mâtufl bir eksikliği gidereceği muhakkaktır.

Bu çalışma, İbn Sînâ'nın hayatı ve eserleri ile felsefesini her kesimden okuyucuya tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede eser, sahayla ilgili ayrıntılı bilgi ve analizler içermekten ziyade bir bütün olarak İbn Sînâ'yı ve düşüncesini genel hatlarıyla ortaya koymakta, aynı zamanda daha ileri araştırmalara bir zemin oluşturma özelliği taşımaktadır.

Bu kitapta İbn Sînâ'nın çeşitli alanlardaki temel görüşleri ele alındığından, kaçınılmaz olarak onun hemen her konuda yazdığı eserleri incelendiği gibi Doğu'da ve Batı'da ona dair yapılmış pek çok farklı çalışmadan da istifade edildi. Genel okuyucu kitlesi düşünülerek fazla dipnot kullanılmamasına özen gösterilmekle birlikte, birtakım teknik gereklilikler yanında daha ileri okumalara imkân sağlamak için yararlanılan eserlerin bir kısmına atıflar yapıldı. Bununla birlikte elinizdeki metin, gösterilen kaynaklara ve verilen dipnotlara müracaat etmesiz anlaşılabilecek bir üslûpta yazıldı.

Eseri kaleme alırken ağır ve ağıdalı bir dilden, yoğun terim kullanımından kaçınılmıştır. Fakat gerek konunun soyut ve felsefî mahiyeti gerekse İbn Sînâ'nın içerisinde yetiştiği ve düşüncesini ürettiği entelektüel dünyanın, modern dönemlerden köklü bir şekilde farklı olması doğrudan alanın içinde olmayan günümüz okuyucusunun eseri okurken birtakım zorluklarla karşı karşıya kalmasını doğal kılmaktadır. Ancak, bu zorlukların, eserin bir bütün olarak okunması halinde aşılacağı düşünülmektedir. Zira İbn Sînâ'nın felsefî sisteminin bir cüzünü ele alan her bir bölüm, diğer

bölümler için açıklayıcı, tamamlayıcı ve bütünleyici bir nitelik taşımaktadır.

Son olarak, böyle mühim bir konuyu proje kapsamına alarak titiz bir şekilde yayımlanmasını sağlayan Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'nin (İSAM) yönetici ve çalışanlarına ayrı ayrı teşekkür ederim. Ayrıca her zaman yanımda olan ve çalışmamın her aşamasında beni sabırla destekleyen sevgili eşime gönülden müteşekkirim.

Ömer Mahir Alper
Üsküdar 2007